

POSTANOWIENIE

Dnia 15 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko (przewodniczący)

SSN Marcin Łochowski (sprawozdawca)

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa A. K., J. K. i K. K.
przeciwko R. Ł., E. Ł. i D. B.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 15 grudnia 2021 r.,
zażalenia pozwanych na wyrok Sądu Okręgowego w B.
z dnia 27 lipca 2021 r., sygn. akt II Ca [...],

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w B. wyrokiem z 27 lipca 2021 r. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w C. z 14 kwietnia 2021 r., przekazując sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Zażalenie na to orzeczenie wnieśli pozwani, zaskarżając je w całości, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie spraw do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Zaskarżonemu orzeczeniu pozwani zarzucili naruszenie:

1) art. 386 § 1 i 4 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. przez uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania;

2) art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. oraz art. 379 pkt 3 k.p.c. przez niezbadanie powagi rzeczy osądzonej z urzędu;

3) art. 118 k.c. przez jego błędne zastosowanie do stanu faktycznego sprawy i przyjęcie, że roszczenie powodów nie uległo przedawnieniu oraz naruszenie art. 719 k.c. poprzez jego błędne niezastosowanie i przyjęcie, że w stanie faktycznym niniejszej sprawy nie ma zastosowania.

W odpowiedzi na zażalenie powodowie wnieśli o jego oddalenie oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Rozpoznając przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. zażalenie na kasatoryjne orzeczenie sądu drugiej instancji, Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd ten prawidłowo zastosował art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Zgodnie z tymi przepisami, sąd drugiej instancji może uchylić zaskarżony wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko w przypadku nieważności postępowania (§ 2), nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy albo gdy zachodzi konieczność przeprowadzenia przez ten sąd postępowania dowodowego w całości (§ 4).

Zażalenie na orzeczenie kasatoryjne służy przeprowadzeniu kontroli, czy orzeczenie zostało prawidłowo oparte na jednej z wymienionych przesłanek, a zatem, czy powołana przez sąd odwoławczy przyczyna uchylenia odpowiada ustawowej podstawie. Przedmiotem badania przy rozpoznaniu zażalenia jest istnienie procesowych podstaw wydania przez sąd drugiej instancji orzeczenia kasatoryjnego, zamiast merytorycznego zakończenia sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2012 r., IV CZ 147/12, i z 14 marca 2019 r., IV CZ 94/18), stąd w zależności od wyniku tej oceny Sąd Najwyższy albo oddala zażalenie, albo uchyla zaskarżony wyrok (postanowienia Sądu Najwyższego: z 19 grudnia 2012 r., II CZ 141/12; z 6 sierpnia 2014 r., I CZ 48/14; z 22 lutego 2018 r., I CZ 22/18; z 28 marca 2018 r., V CZ 18/18).

Sąd Najwyższy przyjmuje konsekwentnie, że rozstrzygnięcie o uchyleniu wyroku i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania następuje w razie stwierdzenia takich wad orzeczenia sądu pierwszej instancji, których sąd drugiej instancji nie może sam usunąć, wydając wyrok reformatoryjny. Prowadzenie przez sąd drugiej instancji uzupełniającego postępowania dowodowego i orzekanie reformatoryjne powinno zatem stanowić regułę, albowiem przekazanie sprawy do

ponownego rozpoznania znacznie przedłuża czas trwania postępowania (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 marca 2018 r., II UZ 118/17; z 21 lutego 2018 r., III PZ 15/17; z 29 października 2020 r., III PZ 6/20).

2. Nie jest trafny zarzut naruszenia art. 386 § 1 i 4 k.p.c. oraz art. 382 k.p.c. W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wskazał na błędną – jego zdaniem – ocenę Sądu pierwszej instancji, że w rozpoznawanej sprawie doszło do przedawnienia dochodzonego pozwem roszczenia. Zwrócił również uwagę, że nie jest rzeczą Sądu drugiej instancji rozstrzyganie o żądaniu powoda pierwszy raz na etapie postępowania odwoławczego. Takie stanowisko Sądu Okręgowego jest słuszne.

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi bowiem, gdy sąd pierwszej instancji nie zbada materialnej podstawy żądania lub merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie. Typowym przykładem sytuacji tego rodzaju jest oddalenie powództwa z powodu błędnego uznania, że dochodzone roszczenie jest przedawnione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12), jeżeli nie zostało to poprzedzone merytorycznym rozważeniem przesłanek dochodzonego roszczenia.

3. Pozostałe podnoszone przez pozwanych zarzuty dotyczące naruszenia art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 379 pkt 3 k.p.c., a także art. 118 k.c. i art. 719 k.c. pozostają poza zakresem kognicji Sądu Najwyższego przy rozpoznawaniu zażalenia na kasatoryjny wyrok Sądu drugiej instancji.

Środek odwoławczy unormowany w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie służy bowiem ocenie prawidłowości czynności sądowych sądu pierwszej lub drugiej instancji, podjętych w celu wydania rozstrzygnięcia co do istoty sprawy, ani zaprezentowanego przez te sądy poglądu na temat oceny materiału dowodowego lub wykładni prawa materialnego (postanowienie Sądu Najwyższego z 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13). Sąd Najwyższy bada jedynie, czy wskazana przez sąd odwoławczy przesłanka uzasadnia uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, nie oceniając jednak, czy przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Podzielając zatem stanowisko Sądu

Okręgowego, że błędne stanowisko Sądu Rejonowego co do przedawnienia roszczenia doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.), co uzasadniało wydanie wyroku kasatoryjnego, Sąd Najwyższy nie ocenia przy tym, czy stanowisko Sądu Okręgowego co do przedawnienia roszczenia jest trafne.

Z tego względu Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. oddalił zażalenie.